

Jak se v českém tisku diskriminuje, když se píše o zaměstnávání cizinců?

Tomáš Bitrich, Jan Paleček

Úvod

V srpnu 2005, zhruba před rokem, jsme v rámci širšího týmu začali pracovat na projektu mapujícím problematiku zaměstnávání cizinců v Ústeckém kraji. V rámci výzkumu jsme tuto problematiku propátrali zevrubně a z různých stran. Postupně jsme mluvili s lidmi přicházejícími z různých zemí, kteří mají v České republice různé typy pobytu, mluvili jsme s těmi, kdo pracují v zaměstnaneckém poměru, s těmi, kdo pracují na živnostenský list, i s nezaměstnanými. Mluvili jsme se zaměstnavateli, se státními úředníky a s úředníky samosprávy, informace jsme získávali i od odborníků z neziskového sektoru. Na základě těchto dat jsme získali poměrně dobrou a plastickou představu o tom, s čím vším to souvisí, když v Čechách pracuje někdo, kdo nemá občanství České republiky ani občanství jiného státu Evropské unie¹. Po skončení tohoto výzkumu jsme díky Multikulturálnímu centru Praha, o.p.s. dostali možnost podívat se to, jak se o stejné na oblasti píše v českém tisku.

Nejedná se o žádnou extenzivní analýzu, spíše o malou intenzivní sondu. Rozsah studovaného materiálu jsme předem vymezili. Omezili jsme se jen na celostátní tisk a časopisy, vybírali jsme články za poslední rok, od srpna 2005 do srpna 2006. Vybrali jsme všechny texty, kde se vyskytuje sousloví *zaměstnávání cizinců* v různých pádech. Získali jsme tak zhruba sto článků. Dále jsme záběr omezili na cizince, kteří pocházejí ze zemí, o kterých se v Čechách

obvykle uvažuje jako o zemích s horšími podmínkami, než má Česká republika, zejména země bývalého sovětského svazu a Vietnam. Zajímalo nás, o jakých tématech spojených se zaměstnáváním cizinců se v článcích píše a v jakých kontextech se téma objevuje.

Tento krátký text vzniká v rámci širšího projektu, jehož společným jmenovatelem je diskriminace. O diskriminaci cizinců v České republice se píše z různých stran. Jsou tu velmi diskutabilní části českého právního systému.² Jiným příkladem jsou administrativní procedury, kterými musí cizinci procházet, aby mohli na území České republiky pracovat a pobývat. Ty kladou na ne-občany velmi vysoké nároky, časové, finanční i lidské. Současně v Čechách existuje velká poptávka po této pracovní síle a na druhé straně je její velká nabídka. Kombinace těchto tří a dalších faktorů vede ke vzniku široké šedé zóny, ve které jsou zákony v různé míře překračovány a porušovány. Ne-občané v této zóně se pak často stávají pracovní silou nechráněnou českým pracovním právem.³ Cílem této krátké studie je podívat se na způsoby, jakými se diskriminace projevuje a uskutečňuje ve způsobech, jimiž se o zaměstnávání cizinců píše v českém tisku.

Role zahraničních pracovníků v české ekonomice

Ne-občané České republiky již nějakou dobu představují významnou součást české ekonomiky. „K 31.12.2005 evidovaly úřady ČR celkem 218.982 ekonomicky aktivních cizinců.“⁴ K tomu je navíc třeba přidat těžko odhadnutelný počet zaměstnanců neregistrovaných, respektive nelegálních. Jak vypadá jejich role v české ekonomice skrze články v českém celostátním tisku?

V některých článcích představují **ohrožení pro české zaměstnance**. Takto se o cizincích ve studovaných článcích psalo poměrně málo, ale přesto: „*Až čtyřicet tisíc pracovních míst může vzniknout tím, že se znevýhodní, podle předsedy poslaneckého klubu ODS Vlastimila Tlustého, podmínky pro zaměstnávání cizinců.*“ (Topolánek: Vládní partner je Kalouskova KDU-ČSL,

---

¹ viz Tollarová, Blanka, Stehlíková, Eva a kol.: Trh práce a cizinci – zpráva z výzkumu. Technologický park Chomutov, o.p.s. 2006

² Čížinský, Pavel: Zásadní novela cizineckého zákona, sněmovní tisk 1107. www.migraceonline.cz 2006, [http://www.migraceonline.cz/legislativa_f.shtml?x=1758259]

³ Potírání obchodu s lidmi v ČR a možnosti optimalizace bezpečnostní politiky státu, Gabal Analysis & Consulting 2006

⁴ Český statistický úřad, http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/ekonomicka_aktivita

Právo, 20.04.2006, Jiří Vavroň) Výhrady mají také nezaměstnaní řemeslníci: „*Tenhle stát radši levně zaměstnává cizince než nás*‘ /.../ *‘Berou nám práci, jsou ochotni dělat za čtyřicet korun na hodinu. A na nás všichni kašlou.*“ (Vřesová: Je tu mrtvo, říkají lidé ve vsi nezaměstnaných, Mladá fronta Dnes, 13.07.2006, autor: bz). Podobně o tom píše šéf Asociace samostatných odborů v Liberci: „*Pro naše lidi to ale není dobré. Cizinci pracují zpravidla v jiném režimu. Nejde jim o kvalitu ani o výkony, ale jsou placeni od hodiny. Spokojí se s menší výplatou.*“ (Cizinci se spokojí s menší výplatou, Mladá fronta Dnes, 30.01.2006, Milan Šubrt) Nebo dokonce: „*nelegálně pracující jsou nekalou konkurencí pro Čechy*“. (Brát cizince načerno se zatím vyplácí, Mladá fronta Dnes, 30.11.2005, Kateřina Koubová)

Častěji jsou cizinci těmi, kdo **českým zaměstnancům nekonkurují**. Takto o cizincích mluví především úředníci z úřadů práce. „*Cizinci českým občanům nekonkurují. Obsazují zejména některé nepopulární, špatně placené dělnické činnosti v nepříznivých pracovních podmínkách nebo nahrazují kvalifikace chybějící na místním trhu práce,*‘ uvedl Jaroslav Mikšaník z olomouckého úřadu práce.“ (Cizinci mají práci, co Češi nechtějí, Mladá fronta Dnes, 21.04.2006, autor: jup). Tyto výroky v prvním plánu předchozí výrok popírají, tvrdí pravý opak. Na druhou stranu ale spoluvytvářejí obraz, ve kterém je běžné si něco takového myslet. Nejen v citovaném příkladu se podobné formulace objevují bez toho, aby (aniž by) diskutovali s nějakým konkrétním vyjádřením, podle kterého by cizinci českým zaměstnancům konkurovali. Uvedená formulace tedy získává smysl tím, že popírá předpoklad, který čtenář pravděpodobně má nebo ho dobře zná. Ve druhém plánu tak podobné formulace utvrzují předpoklad, podle kterého by cizinci české zaměstnance svoji konkurencí ohrožovat mohli.

Zahraniční pracovníci jsou také, méně často, výslovně stavěni do role těch, **kdo české ekonomice prospívají**. „*V některých oblastech České republiky dokonce díky pracujícím cizincům výrazně roste ekonomika.*“ (Načerno nebo legálně?, Mladá fronta Dnes, 21.04.2006, Radek Duchoň) „*Demografický vývoj u nás je nepříznivý, imigranty budeme potřebovat.*“ (anketa, Hospodářské noviny, 24.05.2006) „*Nelegální pracovníci totiž jsou téměř stejným přínosem pro ekonomiku jako ti evidovaní, s tím rozdílem, že státu ze svých příjmů neodvádějí daně.*“ (Ekonomice cizinci pomáhají, Lidové noviny, 15.08.2006, Michal Kučera)

A objevili se i v roli těch, **kterí jsou vykořisťováni**. „*Vykořisťující práce často využívají i velké české podniky a pobočky nadnárodních společností.*“ (Ukrajinci - novodobí otroci,

Lidové noviny, 15.08.2006, Klára Tylová) „*V Česku se daří novodobému otrokářství. /.../ Problém se týká především Ukrajinců, Moldavanů a Rusů, kteří většinou končí na stavbách, uklízejí nebo zajišťují pomocné práce. Dále mongolských žen, jež pracují jako šičky, a Vietnamců, kteří za minimální mzdu prodávají na tržnicích.*“ (Policie konečně začne odhalovat "otroctví", Lidové noviny, 15.08.2006, Klára Tylová)

Objevují se také ve výročích, podle kterých **česká ekonomika prospívá jim**. „*Cizincům práce za nižší mzdu tolik nevadí, stále si vydělají více než u nich.*“ (Místo Čechů pracují cizinci, Mladá fronta Dnes, 21.04.2006, Jan Sůra)

Z hlediska různých rolí, do kterých se v textech zahraniční pracovníci dostávají, je vidět určitá vyrovnanost. Cizinci jsou v roli těch, kdo českou ekonomiku ohrožují, ale také v roli těch, kdo jí prospívá. Jsou v roli těch, kdo je v českém pracovním prostředí ohrožen, ale také tím, kdo zde získává. O diskriminaci v médiích ovšem můžeme mluvit do té míry, do jaké jsou některé z uvedených rolí upřednostňovány před jinými. V řadě článků je totiž patrná zdrženlivost vyslovit nahlas to, že cizinci jsou pro českou ekonomiku přínosem. Do jisté míry reprezentativním příkladem je následující ukázka, ve které na explicitní otázku, zda cizinci prospívají či škodí, odpovídá pracovnice úřadu práce, že pracovníci z cizích zemí neškodí. Ilustruje tak častou zdrženlivost před výslovnou formulací, podle které jsou zahraniční pracovníci pro českou ekonomiku přínosem: „[anketní otázka:] *Jsou pracovníci z cizích zemí našemu trhu práce ku prospěchu, nebo mu škodí?* [odpověď:] *Naše zkušenosti potvrzují, že cizinci skutečně pracují tam, kde o tu práci český občan buď nemá zájem, nebo k ní nemá kvalifikaci. Neřekla bych, že zahraniční pracovníci ohrožují možnost zaměstnání pro naše uchazeče.* (Cizinci pracují tam, kde Češi nechtějí, Mladá fronta Dnes, 21.04.2006, autor: kat)

Pracovní podmínky

V české společnosti existuje vysoká míra tolerance vůči tomu, že zahraniční pracovníci u nás často pracují za mnohem horších podmínek než čeští občané. (Potírání obchodu s lidmi v ČR a možnosti optimalizace bezpečnostní politiky státu, Gabal Analysis & Consulting 2006.) Na pracovištích to samozřejmě pomáhá vytvářet situaci, ve které jsou z hlediska pracovních podmínek ne-občané ve srovnání s občany diskriminováni. My zde ovšem chceme diskutovat otázku, jakými způsoby se o pracovních podmínkách cizinců píše v tisku.

Pokud se píše o firmách, které ve větším počtu zaměstnávají lidi z ciziny, objevuje se prohlášení, že **pracují za stejných podmínek jako čeští zaměstnanci**. „*Svitavská textilka zaměstnává cizince už od roku 1993 a Mongoly zve od roku 2002. „Cizinci mají u nás stejné platové podmínky jako Češi.*““ (Mongolové s vysokou školou si oblíbili práci v českých textilkách, Mladá fronta Dnes, 21.04.2006, Petra Jurcová, Lucie Jelínková). Čím je takové prohlášení srozumitelné? Srozumitelnost mu dodává obecně sdílený předpoklad, že cizinci obvykle pracují za podmínek horších než občané České republiky. Vyjádření tak sice na jednu stranu upozorňuje na případ, kdy obecně sdílený předpoklad neplatí, protože cizinci mají stejné podmínky jako ostatní, ale tím paradoxně tento předpoklad utvrzují jako správný a platný. Výrok totiž jednoduše čtenáři potvrzuje, že se nemýlí, pokud si myslí, že cizinci obvykle pracují za horších podmínek než Češi.

Jindy je uvedený obecný předpoklad o tom, že **cizinci pracují za horších podmínek**, různým způsobem formulovaný přímo: „*Firmy zaměstnávají cizince někdy i proto, že jim často platí nízké mzdy a cizinci nevyžadují plnění Zákoníku práce.*“ (Jak snížit nezaměstnanost -odpověď hledá Evropa i Česko, Právo, 12.04.2006, Jiří Vavroň) „*Jsou zde i zaměstnavatelé, kteří by vzali čtyřicet nebo padesát lidí, ale důvodem odmítní této práce bývá často nízký plat. Firmy to pak řeší zaměstnáním cizinců.*“ (Práci těžko shánějí prodavači, Mladá fronta Dnes, 25.08.2006, Soňa Straková) „*Pracují na místech, o která místní obyvatelé nemají zájem. /.../ [Narozdíl od českých občanů] nemají žádný problém, když je požádáme, aby pracovali přesčas.*“ (Cizinci mají práci, co Češi nechtějí, Mladá fronta Dnes, 21.04.2006, autor: jup) „*I když [cizinci] mají mít podle zákona podobné podmínky jako kmenoví zaměstnanci, ve skutečnosti často berou poloviční mzdu. Cizinci tu často nikoho nemají, a tak nemají problém dělat třeba šestnáct hodin denně, je to ale pak vidět na kvalitě.*“ (Očekávám, že cizinců přibude, Mladá fronta Dnes, 21.04.2006, Milan Šubrt)

Oba uvedené způsoby psaní o pracovních podmínkách mají jednu věc společnou, horší pracovní podmínky cizinců jsou tu přijaty jako něco, s čím není třeba polemizovat, co je tudíž široce akceptované nebo přinejmenším akceptovatelné.

Opačným směrem potom samozřejmě působí texty, v nichž se o (poněkud drsnějších) pracovních podmínkách cizinců mluví jako o něčem nepřijatelném. Například: „*Lidé musí platit například za zprostředkování práce nebo žijí v nelidských podmínkách na ubytovnách.*

Jejich platy se často nepřehoupnou přes sedm tisíc korun.“ (Místo Čechů pracují cizinci, Mladá fronta Dnes, 21.04.2006, Jan Šůra).

Byrokratické překážky

V souvislosti se zaměstnáváním cizinců se píše o náročnosti byrokratické procedury, kterou je třeba projít, včetně úrovně úřadů a ochoty úředníků. Toto téma se objevuje v souvislosti se zaměstnáváním zahraničních manažerů a vysoce kvalifikovaných pracovníků. *„Bohužel to může zahrnout i takové úkony, jako je přespání před cizineckou policií, aby se na žadatele dostala řada. Což potvrzuje i Nataša Randlová z advokátní kanceláře Procházka, Randl, Kubr, jejíž kancelář často vyřizuje pro firmy i povolení k pobytu pro manažery. ‘Pro všechny cizince z nečlenských zemí EU platí na stejné chodbě cizinecké policie stejná tlačeniice,’ říká.“ (Pracovní víza s potížemi, Ekonom, 03.08.2006, Marie Lucová)*

V uvedené ukázce můžeme číst náznak toho, že pro vysoce kvalifikované zaměstnance (manažery, odborníky apod.) jsou nepřijatelné podmínky, které jsou dlouhodobě obecně akceptovány v případně velkého množství cizinců, kteří u nás hledají nekvalifikovanou či dělnickou práci. „Tlačeniice“ by pro někoho platit neměla.

Je jistě velmi dobře, že se toto téma do tisku dostává. Nicméně můžeme poukázat na to, že je to především prostřednictvím potíží, které s tím mají zaměstnavatelé, případně zmínění zahraniční manažeri. V okamžiku, kdy se nepřímo dostane do styku s frontou na cizinecké policii český politik, objeví se o tom také zpráva v médiích. *„Kdo měl možnost navštívit úřadovnu v Olšanské ulici v Praze, zřejmě na to dlouho nezapomene. Před pár dny absolvoval takovou návštěvu někdejší primátor Prahy, dnes předseda Evropských demokratů Jan Kasl. Okamžitě napsal otevřený dopis ministru Bublanovi, v němž kritizuje podle něj nedůstojné a diskriminující podmínky na oddělení cizinecké policie.“ (Vítej, cizinče! A buď trpělivý, Ekonom, 29.09.2005, Julie Hrstková).*

Pozoruhodná je rovněž následující ukázka: *„Jihomoravský radní Igor Poledňák (ODS) vyslovil názor, že současná vládní politika brání zaměstnávání cizinců. Podle něho ‚slušný, odborně kvalifikovaný cizinec, který by chtěl v ČR pracovat, zde zaměstnání nedostane kvůli přemíře byrokratických zábran. Naopak lotr si vždy najde cestičku k mafii, která mu nelegální*

zaměstnání v ČR zprostředkuje.““ (Zlepší vztahy program „Našinec cizinec“?, Haló noviny, 11.02.2006, autor: vž) Byrokratické překážky jako by byly podle výroku radního problém jen pro „slušné a kvalifikované“ cizince, zatímco „lotři“ je stejně obejdou. Z logiky tohoto tvrzení vyplývá, že lotři jsou ti, kdo jsou nekvalifikovaní, a že pokud je potřeba byrokratické překážky odstraňovat, je to právě jen kvůli odborně kvalifikovaným cizincům.

Jinými slovy, náročnost a často také nedůstojnost byrokratické procedury spojené se zaměstnáváním zahraničních pracovníků se týkají různých skupin lidí. Za diskriminaci v médiích lze jistě považovat to, když se kritizují byrokratické překážky pro odborníky či manažery z ciziny, zatímco byrokratické obstrukce směrem k nekvalifikovaným pracovníkům jako by byly legitimní, nebo aspoň víc pochopitelné a samozřejmé.

Texty o potížích a ponižování, které to přináší těm, kdo v Česku hledají práci nekvalifikovanou, se v našem souboru nicméně v malé míře objevily také: *„Po čtyřech letech opustili uprchlický tábor, protože postavení uprchlíka nezískali. Alex v Česku přesto zůstal. Dál pracuje bez povolení jako pomocný dělník a novou práci si shání přes zprostředkovatele. /.../ Je v byrokratické pasti: pokud by odjel ze země, aby si vyřídil potřebná povolení a legalizoval svůj pobyt, dostal by na hranicích správní vyhoštění a zpátky by se mohl vrátit až za tři až deset let.“* (Čtyři příběhy ze života „nelegálů“ v Česku, Mladá fronta Dnes, 30.11.2005, Adéla Pospíchalová)

Kdo vlastně překračuje zákon?

Nynější doba je pro to, jak se píše o práci a zaměstnávání cizinců v České republice, svým způsobem přelomová. Mění se totiž vládní politika i přístup úřadů, stejně jako konkrétní praktická opatření zaměřená na tuto problematiku. Zatímco donedávna byly sankce za ilegální praktiky namířeny především na cizince, dnes se orientují také na zaměstnavatele. Jak se tento obrat projevuje v tisku? Reflexe tohoto obratu se v zkoumaném vzorku objevila jen zcela ojediněle: *„Úřady mění pohled na cizince, kteří pracují v Česku nelegálně: dosud je považovaly především za zločince, nyní na ně začínají pohlížet jako na vykořisťované oběti obchodu s lidmi.“* (Vnitro: České úřady práce i na Ukrajině, Hospodářské noviny, 12.12.2005, Zuzana Šmajlerová). Je patrné, že v novinářských referencích o práci a zaměstnávání cizinců se tato změna děje také, ale že ještě není vůbec usazená. Objevuje se totiž stále ještě hodně

textů, kde se formulace „práce načerno“ a „nelegální zaměstnávání“ zaměňují. „Práce načerno“ přitom naznačuje, že provinilí jsou cizinci, zatímco „nelegální zaměstnávání“ odkazuje k přestupkům firem.

Typicky se toto zmatení děje tak, že se sice v textu článku hovoří o sankcionování zaměstnavatelů, ale aktéry v nadpisu jsou cizinci nebo se hovoří o černé „práci“, nikoli o nelegálním „zaměstnávání“. Například: „*Celníci objevili načerno pracující cizince*“ (Mladá fronta Dnes, 12.11.2005, ČTK, pro), „*Celníci odhalili černé pracovníky*“ (Šíp, 12.11.2005, ČTK), „*Cizinci pracují načerno hlavně ve středních Čechách*“ (Hospodářské noviny, 19.12.2005, ČTK).

Ke smísení obou významů ale může dojít už přímo v titulku: „*Práce načerno: pokuta až dva milióny korun*“ (Právo, 12.09.2005, Ladislav Jouza), nebo: „*Desítky pokut za černou práci*“ (Haló noviny, 22.12.2005, autor: ca) Ačkoli jde o pokuty firmám, v těchto formulacích se nabízí, že postihovány jsou činy cizinců (práce načerno) a nikoli činy firem (nelegální zaměstnávání cizinců).

Někdy naopak název naznačuje, že článek bude popisovat sankcionování firem, zatímco rétorika textu vytváří dojem, že se provinili cizinci. V článku „*Zaměstnávali načerno cizince*“ tak autor cizince označuje jako „*přistižené*“ nebo jako „*úlovek*“ (Právo, 16.11.2005, autor: sil). Přestože titulek naznačuje, že za zaměstnávání cizinců se stíhají firmy, v roli přistižených jsou očima tohoto textu cizinci.

Občas jsou však přece jenom nelegální práce a nelegální zaměstnávání explicitně odděleny jako dvě různé věci. Například v článku „*Propouštění zůstává stále akutní hrozbou*“ (Haló noviny, 09.02.2006, Václav Žalud) je citována pracovnice oddělení trhu práce ÚP ve Znojmě: „*Co říct ke kontrolám, prevenci, nelegálnímu zaměstnávání cizinců a nelegální práci? Kontrolní činnost Úřadu práce ve Znojmě vychází z koncepce plánu kontrol na každý rok. V důsledku systematických kontrol ubylo nelegální zaměstnávání cizinců a nelegální práce. Je to zásluha i celních úřadů.*“

Takové explicitní oddělování nemusí ovšem nutně znamenat, že jde o nějakou změnu perspektivy v otázce toho, kdo všechno vlastně překračuje zákon, a že výsledkem bude realistický popis. V článku „*Policie vyčistila bagetárnu*“ (Šíp, 12.01.2006, Aleš Svoboda,

Vlastimil Rádl) se výslovně píše o postihování firem: „*Firmě Made 2 žádné sankce za nelegální zaměstnávání cizinců nehrozí. Zadržení nebyli jejich zaměstnanci. 'Zkontrolovali jsme dvě smlouvy, podle nichž jim dodává zaměstnance pracovní agentura,' řekla Šípu kontrolorka úřadu práce Jana Jenišťová s tím, že za pracovníky zodpovídá agentura, která jim práci obstarává.*“ Jenomže i když se tu zmiňuje možný (byť nerealizovaný) přestupek firmy, rétorika textu dělá především to, že umisťuje cizince do role zločinců: *“Cizinecká policie včera ráno vtrhla do bagetárny Made 2 a odvezla si téměř polovinu všech pracovníků. /.../ Výsledky razie: 15 cizinců vyhoštěno, 1 žena obviněna, jen 1 cizinka bez problémů.”*

A konečně se objevují i texty, které pojednávají jednoznačně o postizích firem za nelegální zaměstnávání, bez toho, aby se to nějak zaměřovalo za téma nelegální práce: „*Velice tvrdé kontroly cizinecké policie, inspekce práce, vyvozování závěrů, exemplární postihy zaměstnavatelů jsou nutností. My se ani nemůžeme zlobit na lidi, kteří sem přicházejí si vydělat, aby uživili svoje rodiny. Pro ně je to velmi často existenční nutnost. Je třeba ale postihovat ty, kteří situace těchto lidí zneužívají a chtějí na ní profitovat ve svůj prospěch. Tím poškozují všechny. Nás jako daňové poplatníky, i podnikatele, kteří v branži podnikají zcela legálním způsobem.*“ (Nelegální zaměstnávání je třeba tvrdě postihovat, Rozhovor s předsedou Českomoravské konfederace odborových svazů Milanem Štěchem /ČSSD/, Haló noviny, 18.01.2006, Marcela Hrudková)

Diskriminační v tomto ohledu je tudíž takové psaní, kdy se píše o problému nelegálního zaměstnávání (když firmy zaměstnávají někoho v rozporu s platným právem), jako by původci tohoto problému byli nakonec přece jenom nelegálně pracující cizinci.

Shrnutí

Jak se tedy v našem vzorku textů z celostátního tisku diskriminovalo?

Zahraniční pracovníci vystupují vzhledem k české ekonomice a k českému pracovnímu prostředí v různých **rolích**: jako ti, kdo je ohrožují, ale také jako ti, kdo jim prospívají. Objevují se sami v roli ohrožených, jsou však viděni i jako ti, kdo zde získávají. Tyto role se v našem výběru objevovaly vcelku vyrovnaně. V některých článcích je však patrná

zdrženlivost před výslovnou formulací, podle které jsou zahraniční pracovníci pro českou ekonomiku přínosem, ačkoliv smysl textu by tomu nasvědčoval.

Když se píše o **pracovních podmínkách** cizinců v české republice, horší pracovní podmínky cizinců se ukazují jako cosi samozřejmého, s čím není třeba polemizovat, co je obecně akceptované nebo přinejmenším akceptovatelné.

V tisku se kritizuje náročnost či nedůstojnost **byrokratických překážek** při zaměstnávání zahraničních pracovníků. Do zorného pole se ale dostávají hlavně byrokratické překážky kladené odborníkům a manažerům z ciziny, s tichým předpokladem, že obstrukce směrem k nekvalifikovaným pracovníkům jsou víc pochopitelné a samozřejmé.

Přes viditelnou snahu psát a informovat o změnách v postihování nelegálního zaměstnávání se ještě nedaří adekvátně popsat problém, totiž kdo je vlastně postihován za **nelegální jednání**. Dokonce i když se autoři článků snaží označovat jako aktéry nelegálního jednání také zaměstnavatele, jaksi mimoděk často setrvávají u starého vzorce a do role hlavních aktérů nelegálního jednání staví načerno pracující zaměstnance.

Literatura

Český statistický úřad, http://www.czso.cz/ciz/cizinci.nsf/i/ekonomicka_aktivita

Čížinský, Pavel: Zásadní novela cizineckého zákona, sněmovní tisk 1107.
www.migraceonline.cz 2006, [http://www.migraceonline.cz/legislativa_f.shtml?x=1758259]

Potírání obchodu s lidmi v ČR a možnosti optimalizace bezpečnostní politiky státu, Gabal Analysis & Consulting 2006

Tollarová, Blanka, Stehlíková, Eva a kol.: Trh práce a cizinci – zpráva z výzkumu.
Technologický park Chomutov, o.p.s. 2006